

DAGSINS MEINING

Sjálvstýrisflokkur – blokkur og pensjón

Fyrrverandi landsstýriskona Sjálvstýrisflokksins hevur seinastu tíðina verið nógv frammi í miðl-unum, nú hon hevur hótt við at taka sín stuðul til samgonguna aftur. Hon sigur seg vilja krevja av hinum samgonguflokkunum, at 30 mill. kr. (møguliga 50) verða settar av til hækkan av fólkapensjónini.

Hvussu ber tað til, at sama løgtingskvinna ikki tók málið eins álvarsliga, tá lækkingin av blokkinum varð samtyktur? Tað eru tað fleiri enn vit, ið spyrja. Sjálv sigur tingkvinnan, at Sjálvstýrisflokkurin vildi lækka blokkin við 300 mill. kr. soleiðis at einar 30-50 mill. kr. av blokkinum tá kundu farið til hækkan av fólkapensjónini.

Tað er ótrúliga ósmæðið fyri ikki at siga jánkasligt at koma við slíkari útmelding nú val er í nánd. Um løgtingskvinnan og flokkur hennara veruliga meintu nakað við tað tey nú gráta krokodillutár um, so høvdu tey sligið nevan í borðið, tá blokkurin varð lækkaður. Hví kravdi flokkurin ikki at taka undir við lækkingini av blokkinum, at treyt fyri at atkvøða fyri hesi lækking var, at pengar vórðu funnar til at hækka fólkapensjónina so ella so!

Helena Dam á Neystabø blæsir og hevur mjøl í munnum um somu tíð. Tað kann man bara ikki. Tú vekir ikki álit millum veljararnar, um tú fyrst stendur á tingsins røðarapalli og verjir eina risastóra skerjing av blokkinum, sum m.a. er farin til fólkapensjón, fyri síðani at gráta yvir, at pengar nú ikki eru til somu fólkapensjón. Við hesum hevur tingkvinnan givið sær sjálvum og sínum flokki ein so dyggan frammaná, at hetta fer at kosta dýrt til valið.

Sjálvstýrisflokkurin hevur altíð viljað verið tann, ið byggir brýr millum blokkarnar í føroyskum politíkki, hann, sum fær tingini at koyra. Í hesi samgongu hevur hann púra onga ávirkan havt, bara góðtikið alt tað hinir hava sagt og kravt. Hví tryggjaði hann sær ikki pensjónshækkingina, áðrenn blokkurin varð avhøvdaður. Tað eru nógvir veljarar hjá Sjálvstýrisflokkinum, sum á ongan hátt taka undir við tí ovurstóru skerjing av blokkinum, sum teirra egni flokkurin hevur verið við til at góðtaka. Tað má tí kennast teimum sera svárt og bakvent, tá tingkvinna teirra, nú valið nærkast, roynir at finna pengar til pensjónina – nakað, sum hon lættliga kundi fingið uppá pláss, tá blokkskerjingin var fyri. Tað er av alstórum týðningi fyri politikkarar, sum vilja verða afturvaldir, at teir ikki minst undan einum vali hava sitt trúvirði á rætta stað. Tað kann ikki sigast um tað hjá umrøddu tingkvinnu í hesum so stóra og álvarsliga máli.

Socialurin
 Stovnaður: 1927 Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller jan@socialurin.fo
Blaðstjóri:
Eiríkur Lindenskov eirur@socialurin.fo
Tíðindaleiðari:
Jústinus Eidesgaard justinus@socialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@socialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@socialurin.fo
Finnbjørg Nattestad finnbjorg@socialurin.fo
Anja Weihe anja@socialurin.fo
Blaðfólk:
Áki Bertholdsen aki@socialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@socialurin.fo
Edvard Joensen edvard@socialurin.fo
Turið Kjølbro turið@socialurin.fo
Stefan í Skorini stefan@socialurin.fo
Heri á Rógvi heri@socialurin.fo

VIÐMERKINGAR

FÓLKID FYRST er reinur javnaðarpolitikkur

Hans Jørgensen

Á kjaksiðu Javnaðarflokksins www.javnaðarflokk-urin.fo er m.a. kjak um støðu Javnaðarflokksins til at seta fullveldi Føroya Fólks aftast í valskránna.

Undirritaði hevur við-gjørt henda spurning í einum svari niðanfyri.

Eri glaður um, at tú fram-vegis setir FÓLKID FYRST. Tað er jú tann **reini javnaðarpolitikkurin**. Tú hevur rætt í, at livskorini hjá fólkinum í alt ov stóran mun eru sett afturum. Ego-isman í ”góðu” tíðini fekk valdið á solidaritetinum. Tá kreppan kom, rakti hon fyrst fólkið ”á gólvinum”. Nú aftur fór at ganga tann rætta vegin fór fólkið afturum aftur til frama fyri sokallað fullveldi.

Tí gleðist eg saman við

tær um, at Javnaðarflok-urin nú fyri fullum seglum setir livskorini hjá fólkin-um í fremstu røð.

Javnaðarflokkurin er ikki fullveldisflokkur, men Sjálvstýrislógin hjá Javnað-arflokkinum er eftir flokksins hugsan ein frælsis- og sjálvstýrislóg út um ystmu mið. Halda føroyingar tað vera gagnligast at fara burturúr ríkisfelagsskap-inum, so er tað lag á manni at gera tað sambært Sjálv-stýrislóg Javnaðaflokksins.

Eftir okkara hugsan er ríkisfelagsskapurin ikki ein spurningur um skiftistið ella búskaparligar binding-ar millum londini. Sjálv-sagt skal pláss vera fyri ríkisfelagsskapinum, eisini aftaná, at Føroyar einsa-mallar eru fjar búskapar-liga at standa á egnum beinum. Hon leggur eisini upp til, at vit sjálvsagt gerast sjálvbjargin og við egnum midlum halda eitt sømugt vælferðarstig.

Ríkisfelagsskapurin skal grundast á solidaritet mill-um tvey fólk, tvey lond, sum í felagsskapi verja fólkaræðið og vælferðina hjá tí einstaka borgaranum.

Mín hugsan er, at við Sjálvstýrislógini sum grundarlag fer tað at vera ein fyrimunur at halda fram í sama ríki, tí tað eru øki, har felagsskapurin er sterk-ari enn sjálvdrátturin. Eitt

dømi eru avleiðingarnar av syndarligu hendingunum í New York og álopunum á Afghanistan. Hetta rakar eisini okkum beinleiðis, tí tryggingarkrøvini til At-lantsflog gjørdust so stór, at okkara litla samfelag orkar ikki einsamalt at lyfta hesa byrði.

Okkum nýtist onga skiftistið. Eina skiftistið gera vit okkum sjálvi. Tað, sum eg haldi vera áhuga-vert við just tí, tú nevnrir um at seta fullveldi Føroya fólks í síðstu røð, er just hetta, at vit vilja ikki lata dreymin hjá summum um fullveldi ganga fram um vælferðina hjá vanliga føy-oynginum. Sum ein reinur javnaðarflokkur krevja vit, at alt fólkið í landinum fær tað gott, at livsfrælsið verð-ur sett fremst, tí fyrst tá kunnu vit tala um tjóð-skaparligt frælsi.

Myndaframsýning og grønir dagar í SMS

TÍÐINDASKRIV

Torgið í SMS er hesa vik-una karmur um trý fjøl-broytt og spennandi tiltøk.

Nevnliga ein mynda-framsýning við summar-myndum, eina framsýning um endurnýtslu og ein sölubás, har handilin Malaika í Vestmanna sýnir fram og selur.

Í summar hevur 3-arin í SMS skipa fyri mynda-kapping við heitinum Ársins Summarmynd. Hóp-in av summarmyndum er sendar inn, og tað er ein partur av hesum myndum, ið verða sýndar fram á Torginum í SMS í hesum døgum.

Leygardagin kl. 13.00 verða vinnarnarnir í mynda-kappingini avdúkaðir á Torginum í SMS. Fyrsti vinnari fær eina flogferð til

Danmarkar við Atlants-flogi, meðan nr. 2 og 3 vinna myndatól frá Mi-nolta. Framsýningini hjá 3-arinum er opin alla vikuna.

Grønir dagar

Fríggjadagin 19. og leygar-dagin 20. oktober skipa H71-stuðlar fyri grønum døgum á Torginum í SMS. Tað er Finnbogi Joensen í Vestmanna, sum hjálpir H71-stuðlum við framsýn-ingini. Hann er sum frá er liðið vorðin ein kendur persónur, tá ið tað ræður um endurnýtslu, minni dálking og annað, sum er náttúruni at frama.

Tiltakið á Torginum er upplýsandi tiltak til al-menningin, har stórir dent-ur verður lagdur á at gagn-nýta rusk. Nógv rusk, sum í dag verður brent á brenni-støðunum, er livrunnið, og

átti tí ikki at verðið brent.

- Slíkt tilfar hoyrir heima í jørðini, og tí eiga vit at nýta tað til sankutøð heldur enn at brenna tað, sigur Finnbogi.

Sýndir verða eitt nú sankutaðingarkassar og trevjaklútar. Trevjaklúturnir verða nýttir í dagligu reingerðini til tess at minka um reingeringarevniini, sum nýtt verða. Eisini verður nakað um grønar skúlar, sum Finnbogi millum annað hevur sett í verk í Vestmanna skúla. Og gjørt verður vart við, at vit sjálvi mugu gera okkurt fyri at minka um dálkingina.

Umframt framsýningina skipa tey fyri stórum tombolatiltaki við alskyns vinningum.

Framsýningin og tom-bolatiltakið hjá H71-stuðl-um er opið fríggjadagin og

leygardagin. Báðar dagar frá kl. 9.00.

Handilin Malaika sölubás

Fríggjadagin og leygardag-in hevur handilin Malaika í Vestmanna sölubás á Torg-inum í SMS. Tað eru tey bæði Eina og Omar Mote, sum eiga handilin, ið selur afrikanska brúkslist og handverk. Omar er ættadur úr Kenya, og tí fara tey bæði sjálvi til heimlandið hjá honum at keypa inn, beinleiðis frá teimum, sum framleiða vørurnar. Tað er vert at leggja til merkis, at allir lutirnir eru hond-gjörðir, og tí er einki eins.

Hyggið framvið á Torg-inum í SMS hesar báðar dagarnar, og hyggið hvat Malaika hevur at bjóða av afrikonskum handverki.

VIÐMERKINGAR

Djúpt frustreraður floksformaður

Jóannes Eidesgaard

Fyrsta, sum rann mær til hugs, tá eg las greinina hjá Høgna Hoydal í blaðnum ónsdagin við heitinum "Hví skulu danskir myndug-leikar ráða í Føroyum?", var, at her má vera hent eitt mistak. Eitt mistak, tí hasa greinina kundi Høgni Hoy-dal ómøguligt hava skrivað. Høgni Hoydal, sum jú hevur givið síni egnu blað-greinar út í bók, tí hann ivaleysur helt tær vera kraftfðður fyri føroysku fólkasálinu, hann kann neyvan vera farin so eftir hæli.

Annars var næstseinasta greinin hjá Høgna, sum eg enn ikki havi gjørt við-merkingar til, ein alfaðirlig áheitan á okkum aðrar politikkarar, greinskrivarar og fjølmiðlafólk, at vit við okkara orðavali syrgdu fyri at fáa eit meira virðiligt kjak. Minti meg mest um farisearan, sum takkaði Guði fyri, at hann ikki var sum tollarin, sum sat hinumegin og bardist við sína bøn.

Og so leggur hann út við at kalla meg sambands-politikkar. Tað má eg so taka til mín, og tað má so Javnaðarflokkurin taka til sín bæði nú og í tíðini, sum kemur. Ikki serliga virði-ligt, men mest av øllum einki álitisvekjandi.

Men greinin øll ber sín týðilig boðskap um ein djúpt frustreraðan floksfor-

Javnaðarflokkurin ynskir, at Føroya Løgting sum umboð fyri Føroya fólk er hægsti myndugleiki í Føroyum. (síða 5 í bókingin-um um Sjálvstýrislógina). Hin vegin, so hava danir ikki stórri avgerðarrætt í Føroyum, enn vit loyva teimum. Hesin avgerðar-rættur minkar við yvirtøk-um, men fellur heilt burtur við loysingini. Sitandi sam-gonga hevur havt møgu-leikan til bæði at fremja yvirtøkur og at taka loys-ingina, men hevur valt yvirtøkurnar.

Spurningur nr. 3 snýr seg um at viðurkenna føroying-ar sum tjóð: Javnaðarflokk-urin hevði í sínum broyt-ingaruppskoti til samtykt-ina um Sjálvstýri Føroya Fólks soljóðandi orðing:

"Ásannandi, at Føroya fólk er tjóð við ómissandi og framhaldandi sjálvsavgerð-arrætti, tekur Løgtingið undir við, at farið verður undir at fremja hesa sjálv-stýrisætlan fyri restina av hesum valsekiðinum." Lat meg leggja afturat hesum svari, at Javnaðarflokkurin ongantið hevur stuðlað donsku stjórnini í teirra uppfatan av okkum sum tjóð hvørki so ella so. Kundi skoytt uppí, at tað var Javnaðarflokkurin sum átti uppskotið, sum m.a. eisini Tjóðveldisflokkurin seinni tók undir, har vit ynsku at føroyskt sjálvandi skuldi vera okkara tjóðar-mál.

Spurningur nr. 4, um hví

vit ikki sjálvir samskifta í altjóða viðurskiftum: Hetta er ein avleiðing av tí skip-an, sum var gjørt í 1948, og sum eingin meiriluti enn hevur megnað at broytt.

Skulu hesi viðurskifti broytast, so skulu Føroyar taka fullveldi. Hetta til-boðið hevur sitandi sam-gonga við Høgna Hoydal havt liggjandi á borðinum við 4 ára skiftistið, men valdi landsstýrið í staðin Heimastýrislógina.

Spurningarnir nr. 5, 6 og 7 snúgva seg um familju-rætt, uppihaldsloyvi og rætt-arskipanina: Eg eri púra samdur um, at hesi viðurskifti serliga familju-rættur og uppihaldsloyvi fyri langari tíð síðan áttu at verðið á føroyskum hondum. Hesi viðurskifti kundi eitt nú verið broytt í verandi valsekiði, um landsstýrið og samgongan høvdu ynst tað. Og hesi málsøki, sum her verða nevnd, umsitur Høgni Hoydal øll sum landsstýrismáður.

Spurningur nr. 8 snýr seg um fólkakirkjuna: Hetta er eisini ein fylgja av skipan-in frá 1948, men tað stend-ur okkum frítt at fremja yvirtøkuna, og sum eg skilji Óla Holm, lands-stýrismann, so verður fólakirkjan yvirtikin 1. jan. 2002, og so finna vit útav seinni, hvussu hon verður skipað. "Det grejr sig i sjøen -politikkur."

Spurningur nr. 9 er um undirgrundina: Danskir myndugleikar hava als

Giljanestiltakið

TÍÐINDASKRIV
SÍF

Stóra árliga Giljanestil-takið hjá Sandavágs Ítróttarfelag verður í Ítróttarhøllini á Gilja-nesi komandi sunnudag, tann 21. oktober. Byrjað verður klokkan 16.00.

Fyrst á skránni verður við mótasýning, sum byrjar , tá latið verður upp klokkan 16.00. Sjey ymiskir handlar, bæði úr Vágum og aðrastaðni fara at luttaka. Teir eru:

Stásið
Friendtex
John Poulsen
Shop In
Thomas Dam Ítróttur
Benetton/TM Junior
og
Brúðarlín.

Atgongumerki til móta-sýningina kosta kr. 50,-fyri vaksin. Børn undir 14 ár sleppa ókeypis inn.

Annars er skráin tann, at:

Klokkan 17.00 byrjar

mat- og køkutombola.

Klokkan 17.30 byrjar stóra eydnuhjólið, har vinningar eru nógvir og góðir. T.d. Keypmans-diskur, lútað reol, livan-di lomb, saltfiskur, feskt kjøt og mangt annað.

Klokkan 19.00 undir-halda Hans Ravnsfjall og Tummas Gudmund-sen við góðum livandi sangi og tónleiki.

Myndaframsýning við gomlum og nýggjum SÍF myndum verður eisini at siggja í høllini hendan dagin.

Tað verður ikki neyð-ugt at ganga svangur í høllini, tí matsála verður alla tíðina, opið er.

At fáa verður: Pita-breyð við heimagjøgðari fyllu, pizza, franskur hotdog, kaffi ella te við vaflum, sodavatn, góð-gæti o.a.

einki at skula at hava sagt um okkara undirgrund. Vit lóggeva, og vit eiga tey møgulig virðir, ið har eru.Hetta er staðfest fleiri ferðir eisini av forsætis-málaráðharranum. Eg kann kanska minna Høgna Hoydal á Fimmaran, har Halgír Winther Poulsen væl og virðiliga fekk sett alt hetta mønsnið upp á pláss um, at danir kunnu taka undirgrundina aftur. At teir

so hava ein yvirvaldsrætt, sum í hesum samhang-inum við undirgrundina er púra uttan praktiskan týðning er so ein onnur søk, sum bert kann broytast við fullveldinum. Men sum áður sagt, tann møguleikan tóku tit ikki av.

Hetta vóru so svarini, sum floksformaðurin ynskti at fáa. Neyvan verður frustratiónin minni av hesum.

Fiskivinnustruktur og fría kapping

Kaj Leo Johannesen

Fiskivinnan er ein vinna, sum á ein ella annan hátt hevur ávirkan á føroyingar. Tað er ein stór og trupul uppgáva at samskipa okk-ara høvuðsvinnu, tí ávirk-anin frá teimum ymisku áhugabólkunum er sera sterk. Tað krevur styrki og hegni at fáa alt at passa saman, soleiðis at Føroyar sum fiskivinnusamfelag, fáa sum mest burturúr í avmarkaða tilfeinginum, á sjógvi og landi.

Merkingin av orðinum “fiskivinnupolitikkur”, innan ES - Ísland og Norra o.s.fr., fevnir um alt, líka frá landrunnunum og heilt til marknaðirnar. Hjá okk-um hevur “fiskivinnupoli-tikkur” í stóran mun bert fevnt um skipaflotan.

Ynskigilt hevði verið, at havt ein fiskivinnustruktur ella politikk, sum røkkur líka frá fiskigrunnum til

Tað er komin ein nógv betur kapping innan okkara høvuðsvinnu, og eg meini, at vit eru mitt í eini, meir ella minni tilvitaðari pro-cess, sum endar við at fiskiídnaðurin innan stutta tíð aftur kemur á privatar hendir.

Spurningurin er, um vit ikki áttu at hugt at, hvussu langt er komið ávegis, og síðani hvat veruliga málið er, og hvussu vit náa tí.

Vit hava nátt eina rími-liga góða kapping innan útflutningi og framleiðslu av fiski, partvís við privat-um og almennum feløgum, men sjálvandi um vit skulu gera okkum hugsingarnar at tilvirka okkara rávøru meira, so krevur tað einki minni enn limaskap í ES, væl at merkja um vit skulu satsa uppá tann marknaðin í framtíðini.

Innan fiskiflotan meini eg, at vit eru komin ógvu-liga stutt, sæð við liberalum

eygum. Tað stendur í lógi-ni, at fiskiríkidømi er ogn Føroya fólks. Hetta má antin endurskoðast, ella takast burtur úr lógini, tí í praksis er fiskiríkidømi ikki ogn Føroya fólks, um ikki landið hevur rætt at selja fiskidagar til hægst-bjóðandi. Tað at oljuríki-dømi er ogn Føroya fólks, sær ikki út til at verða nakar trupuleiki. Greiðar reglur eru um treytir at bjóða uppá eitt oljuloymi, og eingin fær oljuloymi, uttan eina av landinum ásetta samsýning. Eg havi ringt við at skilja munin ímillum at keypa loyvi at “fiska/bora eftir olju” og loyvi at “fiska fisk”. Dagsvirðið av einari tunnu av rálfiski (toski) er umleið 250 USD.

Øll tosa vit um hetta undrið “frí kapping”. Men tað visir seg, sum rópt verður varsko, um hetta

undrið skuldi rakt onkran, sum t.d. er vardur av einum tillutaðum fiskiloyvi, ella á annan hátt er vardur av eini, eftir mínari meining, av gamlari planbúskaparligari skipan.

Hvør er munurin at lóg-geva at selja fiskidagar gjøgnum uppboðssølu, og at lóggeva at selja fisk gjøgnum uppboðssølu? Eru fiskidagar ikki bara ein annar háttur at gera upp nøgd og virði av fiski uppá?

Síðani verður tosað um, at fólk hava ringt við at skilja, hví tað ikki er meira váðafúsar kapitalur, sum verður settur í høvuðsvinn-una. Spurningurin er, um tað letur seg gera at fáa váðafúsan kapital til fiski-vinnuna, soleiðis sum hon nú er skipað.

Hevði høvdi at hitta og hava eitt gott langt kjak við menninar, sum lögdu rygg til Caragata álitið. Teir